

reflectiedocument onderzoeksgroep juni 2020

de pedagogie van het worden : visie op evalueren

Hoe kan evalueren bijdragen tot leren ?

ter inleiding :

Critique and Descriptive Feedback : The story of Austin's Butterfly

(Expeditionary Learning, New York)

bekijk (zeker) de film via deze [link](#)

handleiding of leidraad. Hieronder een reeks reflectieve vragen die je visie en praktijk rond evalueren en rapporteren onderzoekt. De lijst bestaat uit twee grote delen: evalueren en rapporteren en is verder opgedeeld in *waarom* evalueren, *wat* evalueren, *hoe* evalueren en wat *na* het evalueren. Een aantal vragen komen elders terug, anders of aangepast geformuleerd. Dat vormt op zich geen probleem. Je kan jezelf en je klas- of schoolpraktijk per vraag scoren met een cijfer van 1 tot en met 5. Daarnaast vind je meer info en extra achtergrond over deze vraag rond evalueren of rapporteren. We stellen voor dat elk teamlid apart de nodige tijd krijgt om dit onderzoek te voeren. Pas daarna worden alle scores bij elkaar gebracht en kan je op teamniveau de sterktes en zwaktes makkelijk onderscheiden. Dit is een ruime bevraging die heel wat aspecten rond evalueren en rapporteren aan de oppervlakte brengt. Durf prioriteiten stellen en stap voor stap te werken. Niet elke vraag met een zwakke score moet meteen aangepakt worden. Kies de meest opvallende of logische werf eerst. Plan de tweede en derde werf later in de tijd. Werk met kernteams die zaken voorbereiden en trajecten uitstippelen doorheen dit en volgende schooljaren.

Concrete parameters	jouw score	achtergrond
Waarom evalueren we ? Waartoe dient de evaluatie van de leerling ? Wat is onze visie/overtuiging over evalueren ?		
Dient evalueren om informatie te vergaren over het leren?	1 2 3 4 5	Evalueren 21^e E Kris VD Branden
Dient evalueren om beslissingen te nemen over het verdere leertraject van de leerling?	1 2 3 4 5	
Dient evalueren om het leerproces te beïnvloeden en te ondersteunen? (Dit is de meest wenselijke functie van evalueren.)	1 2 3 4 5	
Helpt evalueren ons bepalen welke ondersteuning de leerling nodig heeft?	1 2 3 4 5	
Helpt evalueren ons bepalen hoe het onderwijs beter aan de behoeftes van de leerling(en) kan worden aangepast?	1 2 3 4 5	
Geloven leerkrachten en leerlingen in een growth mindset? Spreek en denk je in de taal van het worden?	1 2 3 4 5	Duurzaam onderwijs Kris VD Branden
Geloven leerkrachten en leerlingen dat falen mag? Dat een gebrekkige uitvoering van een taak een springplank voor leren is? Fouten stapstenen zijn voor een nieuwe horde?	1 2 3 4 5	
Streven leerkrachten en leerlingen niet (enkel) naar perfectie, maar (eerder) naar duurzame leereffecten?	1 2 3 4 5	
Zijn leerlingen autonoom gemotiveerd aan het werk? En is die motivatie intern gestuurd? Geeft leren energie? Ze leren voor zichzelf, niet voor de juf of mijn ouders. Ze doen het met plezier, leggen zichzelf geen interne druk of schuld	1 2 3 4 5	Motivatie Vansteenkiste

op. (stellen zich vragen over de leerstof, maken vrijwillig extra oefeningen, ...)		
Ervaren leerlingen autonomie op onze school?	1 2 3 4 5	
Stimuleren wij zelfwaarde en vitaliteit?	1 2 3 4 5	<u>stimuleren</u> Vansteenkiste
Stimuleren wij creativiteit en eigen invulling?	1 2 3 4 5	<u>Groei</u> Vansteenkiste
Voelen leerlingen zich veilig tijdens het uitvoeren van leertaken?	1 2 3 4 5	
Durven leerlingen risico's nemen en fouten maken?	1 2 3 4 5	
Voelen leerlingen zich <u>verbonden</u> op onze school?	1 2 3 4 5	
Stimuleren wij coöperatief werk en deelgenootschap?	1 2 3 4 5	
Voelen leerlingen zich <u>competent</u> op onze school?	1 2 3 4 5	<u>Lat hoog leggen</u> Vansteenkiste
Stimuleren wij leervreugde en betrokkenheid?	1 2 3 4 5	
Stimuleren wij volharding en het intrinsiek willen bijleren?	1 2 3 4 5	
Bekijken we de leerling vanuit een waarderend perspectief?	1 2 3 4 5	<u>Breed evalueren</u> Schoolmakers

Wat evalueren we ?

Wat moeten we precies evalueren ?

Welke competenties (kennis, vaardigheden en attitudes) en welke aspecten van het leren moeten in kaart gebracht worden ?

Bekijken we de leerling in zijn geheel?	1 2 3 4 5	Breed evalueren Schoolmakers
Hebben we vooral oog voor het proces, eerder dan het eindresultaat?	1 2 3 4 5	Breed evalueren steunpunt
Zetten we naast proces en product, ook in op feedback op zelfsturing?	1 2 3 4 5	Evalueren 21^e E Kris VD Branden
Bannen we zoveel mogelijk feedback op het niveau van de persoon zelf (wat voor iemand is de leerling) omdat die op lange termijn het minst voedend is en een fixed mindset in de hand werkt?	1 2 3 4 5	Feedback geven Hattie
Focussen we op competenties meer dan op kennis?	1 2 3 4 5	
Focussen we op cruciale (sleutel)competenties? Weten we heel duidelijk wat de leerlingen moeten leren? Wat wij als school belangrijk vinden?	1 2 3 4 5	
Gaan we na of leerlingen die (sleutel)competenties voldoende verwerven?	1 2 3 4 5	
Hebben we zicht op hoe het leren van die (sleutel)competenties precies verloopt?	1 2 3 4 5	
Bieden we leerkansen aan in authentieke situaties?	1 2 3 4 5	Breed evalueren Klasse

Hoe evalueren we ?

Hoe kunnen de competenties en aspecten van het leren die we moeten evalueren het best in kaart gebracht worden ?

Evalueren we vanuit verschillende invalshoeken?	1 2 3 4 5	Breed evalueren steunpunt
Evalueren we op verschillende manieren?	1 2 3 4 5	
Evalueren we in verschillende contexten?	1 2 3 4 5	
Is de vorm van evalueren aangepast aan het doel (waarom?) en de inhoud (wat?) van onze les?	1 2 3 4 5	
Worden er niet alleen testen afgenomen, maar diverse methodes gehanteerd : portfolio, werkstukken, presentaties, ...	1 2 3 4 5	Leren zichtbaar maken Hattie
Hebben we voldoende aandacht voor het permanent observeren van leerlingen?	1 2 3 4 5	Evalueren 21^e E Kris VD Branden
Vragen wij ons bij het observeren af : hoe verloopt het leerproces?	1 2 3 4 5	
Vragen wij ons bij het observeren af : hoe kan dat leerproces zo goed mogelijk ondersteund worden? Wat heeft het kind nodig om de volgende stap in de ontwikkeling te zetten?	1 2 3 4 5	Formatief evalueren schoolmakers
Stellen we deze vraag ook aan het kind zelf: wat heb jij nu nodig op de volgende stap te zetten?	1 2 3 4 5	
Houden we minstens twee observaties op verschillende tijdstippen die met elkaar worden vergeleken, om te zien of en hoeveel iemand heeft bijgeleerd?	1 2 3 4 5	
Delen we deze ontwikkeling met de leerling zodat de groei voor hen zichtbaar wordt en hen verder motiveert?	1 2 3 4 5	

Geven we de leerlingen ook zelf de ruimte om hun evaluatieproces zichtbaar en bespreekbaar te maken? Onze blik en hun blik kan namelijk ook verschillend zijn.	1 2 3 4 5	
Komt evaluatie bij ons niet (of minder) aan het einde van een les, maar als (vaker) start om je onderwijs van morgen vorm te geven? Of nog : wordt er niet alleen geëvalueerd na het leren, maar ook voor en tijdens het leren?	1 2 3 4 5	<u>Succescriteria</u> SLO
Wisselen we summatief en formatief evalueren voldoende af? Met een sterke voorkeur voor formatief evalueren?	1 2 3 4 5	
Kennen we ons doel en waarde van de (beperkte) summatieve toetsen? Weten we wat we hier in kaart willen brengen op kindniveau / klasniveau / schoolniveau?	1 2 3 4 5	
Weten we waarom we (niet) werken met genormeerde testen of paralleltoetsen?	1 2 3 4 5	
Weten we wat we willen doen met de verzamelde data van deze testen?	1 2 3 4 5	
Zijn we ons bewust dat het (herhaaldelijk) uitdelen van (slechte) punten negatieve gevolgen heeft op het zelfvertrouwen en het geloof in eigen leerkracht?	1 2 3 4 5	
Zijn we ons bewust dat testen wel iets evalueren, maar lang niet alles?	1 2 3 4 5	
Zijn we ons bewust dat een test één enkele momentopname is?	1 2 3 4 5	
Zijn we ons bewust dat testen testen wat makkelijk te testen valt maar dat heel wat (sleutel)competenties complexer te evalueren zijn? (beperkte valiteit van bepaalde toetsen)	1 2 3 4 5	

Zijn we ons bewust dat (overmatig) testen afnemen, past in het huidige neoliberale denken dat in onze westerse maatschappij nu zo dominant aanwezig is.	1 2 3 4 5	
En wat doen we daarna ? Wat doen we met de resultaten van de evaluatie ? Hoe kunnen we de resultaten gebruiken om leren te bevorderen ?		
Koppelen we aan elke toets of resultaat ook altijd een moment of inhoud van feedback?	1 2 3 4 5	<u>Evalueren 21^e E</u> Kris VD Branden
Betrekken we leerlingen bij hun evaluatie?	1 2 3 4 5	<u>Breed evalueren</u> Klasse
Worden (mede)leerlingen betrokken in het geven van (peer)evaluatie?	1 2 3 4 5	
Worden ouders betrokken bij het evalueren en ondersteunen van de leerling?	1 2 3 4 5	
Krijgen leerlingen een doelgerichte opdracht waarbij ze zelf een maatstaf in handen hebben en waardoor evaluatie transparant wordt? (het is duidelijk waarop ze geëvalueerd zullen worden)	1 2 3 4 5	<u>Feedback geven</u> Hattie
Zijn de maatstaven fair? (alle leerlingen worden op dezelfde manier geëvalueerd)	1 2 3 4 5	
Zijn de maatstaven objectief? (niet het subjectieve oordeel van de leerkracht)	1 2 3 4 5	
Gebruiken we deze drie stappen bij formatief evalueren : <i>feed up</i> : waar moet ik naar toe? <i>feed back</i> : waar sta ik nu?	1 2 3 4 5	<u>Formatief evalueren</u> wij leren

<i>feed forward</i> : hoe gaan we nu verder?		
Feed up. Werken we met succescriteria : doelen of verwachtingen concreet formuleren in duidelijke criteria of observeerbaar gedrag?	1 2 3 4 5	<u>Succescriteria</u> prezi
Bepalen we die succescriteria samen met de groep?	1 2 3 4 5	
Bepalen we die succescriteria vooraf, tijdens of erna? En waarom voor dat doel of inhoud specifiek op dat moment?	1 2 3 4 5	
Is de daaropvolgende feedback gekoppeld aan deze succescriteria? Formuleren we in die feedback dan nieuwe leerdoelen die nog dichter liggen bij de afgesproken succescriteria?	1 2 3 4 5	
Wordt de feedback (bij voorkeur) gegeven op het moment dat de leerling iets met de feedback kan doen (bv tijdens het werk zelf om de huidige taakuitvoering te verbeteren)?	1 2 3 4 5	<u>formatief evalueren</u> SLO
Geeft de feedback onze leerlingen concrete taal in functie van nieuwe acties én anders denken (oa ook op niveau van de zelfsturing)?	1 2 3 4 5	
Levert de feedback informatie op over het geleerde en de toepassing in andere, nieuwe contexten?	1 2 3 4 5	
Is er in onze klassen een motiverende en veilige werkcultuur (energie-voor-leren) geïnstalleerd waarbij leerlingen verschillende ontwerpen (een tweede, derde en vierde versie na tussentijdse feedback van de groep) <i>willen</i> maken?	1 2 3 4 5	
Spreek je in die context over 'ontwerp' of hanteer je (nog) de minder goede woorden 'kladversie' en 'nette versie'?	1 2 3 4 5	

<p>Kennen we de gevaren van persoonsgerichte feedback? ('Je bent een harde werker.' 'Je bent slordig.') We weten dat het kwalijke gevolgen heeft voor welbevinden en zelfbeeld? Ook een overvloed aan persoonsgerichte lof kan tegendraadse effecten hebben omdat er weinig uit te leren valt? Feedback op de persoon leidt enkel tot het behoud van stereotiepe beelden van leerlingen?</p>	<p>1 2 3 4 5</p>	
<p>Geeft evalueren (enkel) info over onze leerlingen of ook info over onszelf? We halen uit (slechte) scores ook info over de klaswerking, de leerkracht en het team?</p>	<p>1 2 3 4 5</p>	

de pedagogie van het worden : visie op rapporteren

rapport als synthese en communicatiemiddel tussen school, leerling en ouders

concrete parameters	jouw score	achtergrond
Sluit je manier van rapporteren aan op bovengenoemde visie en jouw manier van evalueren?	1 2 3 4 5	
Ben je akkoord dat het rapport niet alle informatie over die permanente evaluatie moet bevatten? Enkel over de aspecten die het schoolteam echt laat meetellen?	1 2 3 4 5	
Is het rapport effectief een spiegel van je werking? Is het zichtbaar waarvoor je staat en waar je wil op inzetten?	1 2 3 4 5	
Rapporteer je evenwichtig over kennis, competenties en zelfsturing? Minder over de persoon zelf?	1 2 3 4 5	
Rapporteer je positief motiverend? Met aandacht voor ABC van de leerling?	1 2 3 4 5	
Rapporteer je met perspectief op verbetering en zet je in op groei en ontwikkeling?	1 2 3 4 5	
Is het rapport een vooruitblik of toch eerder (nog) een achteruitblik?	1 2 3 4 5	
Rapporteer je in een kindvriendelijke taal?	1 2 3 4 5	
Is de leerling auteur van eigen leren?	1 2 3 4 5	
Gebruik je concreet observeerbaar gedrag?	1 2 3 4 5	

Zijn de verwachtingen gekend en geëxpliciteerd?	1 2 3 4 5	
Ban je subjectief waardeoordeel?	1 2 3 4 5	
Is jouw taal objectief leesbaar?	1 2 3 4 5	
Niet voor interpretatie vatbaar?	1 2 3 4 5	
Ligt de focus op groeipad van het kind zelf, los van normering of gemiddelden?	1 2 3 4 5	
Hoe ga je (anderzijds) om met standaarden en normering? Weet je wanneer welke bakens wel mee spelen en waarom?	1 2 3 4 5	
Staan er concrete acties in met verschillende engagementen voor de verschillende rollen? Zien leerlingen en ouders wat zijzelf moeten en kunnen doen om de ontwikkeling van bepaalde (sleutel)competenties te bevorderen?	1 2 3 4 5	
Is er een duidelijke plaats voor zelfevaluatie? Kans dat leerling zelf (deel) van het rapport kan invullen?	1 2 3 4 5	
Is er een formeel moment van kindgesprekken? Gebruik je hier een vast instrument voor?	1 2 3 4 5	
Is er een duidelijke plaats en kans dat ouders (deel) van het rapport invullen?	1 2 3 4 5	
Is er een formeel moment van oudergesprekken? Gebruik je hier een vast instrument voor?	1 2 3 4 5	
Is je manier van rapporteren aangepast aan leeftijd? De verticale lijn zichtbaar en helder?	1 2 3 4 5	

